

Nr 74.

Ankom till riksdagens kansli den 6 maj 1932 kl. 6 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan samt Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ävensom en i ämnet väckt motion.

(1:a avd.)

I punkterna 16 och 19 under nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1932/1933

för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan, ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor,

för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Härefter har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 11 mars 1932 avläten till jordbruksutskottet hänvisad proposition nr 230 under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen att för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa 1) för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor; samt 2) för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet hänvisas till berörda statsrådsprotokoll.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till utskottet hänvisad motion nr 534 av herr *Hedlund* i Häste, vari hemställts, att riksdagen för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln till undervisningsmateriel vid lantbrukshögskolan anvisar ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

Motion.

Den proposition, nr 143, rörande den högre lantbruksundervisningens ordnande m. m., som förelades 1931 års riksdag, innefattade, förutom all-

männa riktlinjer för den högre lantbruksundervisningens organiserande, jämväl förslag angående utförande av vissa byggnadsarbeten m. m. för lantbrukshögskolan och centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet vid Ultuna ävensom för lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp. Ifrågavarande förslag, som grundade sig på utredningar, vilka framlagts av högre lantbruksundervisningssakkunniga i betänkande den 12 november 1927 och av särskilda utredningsmän i betänkande den 12 september 1929 samt, vad särskilt angår institutet vid Alnarp, i en inom jordbruksdepartementet utarbetad promemoria, avsågo dels vissa omändringar och reparationer av en del utav de vid Ultuna och Alnarp för närvarande befintliga byggnadskomplexen, dels ock uppförande därstädes av nya byggnader för den högre lantbruksundervisningen och den därtill knutna forskningsverksamheten.

Den sammanlagda kostnaden för genomförande av det sålunda framlagda byggnadsprogrammet beräknades i propositionen till följande belopp:

för lantbrukshögskolan	kronor	1,353,500
» centralanstalten	»	383,000
» Alnarpsinstitutet	»	751,000

Summa kronor 2,487,500.

Därjämte beräknades i propositionen vissa kostnader för inredning och inventarier ävensom för undervisningsmateriel sålunda:

för lantbrukshögskolan	kronor	292,800
» centralanstalten	»	33,000
» Alnarpsinstitutet	»	139,400

Summa kronor 465,200.

Vid föredragning inför Kungl. Maj:t av de frågor, som i berörda proposition avhandlades, framhöll departementschefen, vad särskilt de framlagda byggnadsförslagen beträffade, bland annat, att dessa förslag allenast vore att betrakta såsom preliminära och att vid deras slutliga utformande jämkningar kunde komma att visa sig erforderliga. Departementschefen betonade ävenledes vikten av att såväl byggnadernas anordning som inredning och utrustning utfördes under medverkan av sakkunniga å vederbörande områden.

Enligt propositionen skulle de sammanlagda engångskostnaderna för ifrågavarande byggnadsföretag fördelas på de fyra budgetåren 1931/1935 enligt de närmare grunder, som angivits i särskild, inom jordbruksdepartementet utarbetad och i propositionen återgiven promemoria. Denna upptog, bland annat, följande sammanfattande tablå över engångskostnadernas fördelning.

Fördelningen av engångsanslag på olika budgetår.

	B u d g e t å r e t				Summa
	1931/1932	1932/1933	1933/1934	1934/1935	
<i>Byggnader och fasta anläggningar:</i>					
Lantbrukshögskolan	600,000	500,600	252,900	—	1,353,500
Centralanstalten	—	—	—	383,000	383,000
Alnarpsinstitutet.....	50,000	328,000	265,800	107,200	751,000
<i>Inredning och inventarier:</i>					
Lantbrukshögskolan	—	96,400	96,400	—	192,800
Centralanstalten	—	—	—	33,000	33,000
Alnarpsinstitutet.....	—	—	104,000	15,400	119,400
<i>Undervisningsmateriel:</i>					
Lantbrukshögskolan	—	34,000	66,000	—	100,000
Alnarpsinstitutet.....	—	—	7,000	13,000	20,000
Summa kronor	650,000	959,000	792,100	551,600	2,952,700

Beträffande ifrågavarande promemoria yttrade departementschefen — såsom av propositionen framgår — att de däri angivna grunderna för en approximativ beräkning av de erforderliga engångskostnadernas fördelning på olika budgetår syntes i sina huvuddrag kunna godtagas. Departementschefen ansåg sig dock särskilt böra understryka, att fördelningen icke blott vore ungefärlig utan även att betrakta såsom preliminär. Under arbetenas fortgång kunde det sålunda visa sig erforderligt, att de olika leden i byggnadsprogrammet utfördes i annan ordning än den i promemorian föreslagna. Dylika förändringar i planen borde givetvis i så fall få företagas. Beträffande de arbeten, som borde komma till utförande under budgetåret 1931/1932, förordade departementschefen det i promemorian framlagda förslaget. I propositionen äskades för nämnda budgetår ett reservationsanslag av 650,000 kronor, varav 600,000 kronor avsåge lantbrukshögskolan och 50,000 kronor Alnarpsinstitutet.

Vid anmälan i skrivelse den 30 maj 1931, nr 296, av sitt beslut i anledning av berörda proposition åberopade riksdagen vad jordbruksutskottet anfört i dess över propositionen avgivna, av riksdagen godkända utlåtande, nr 80. I nu berörda delar uttalade utskottet följande.

De framlagda byggnadsförslagen föranledde i sina huvuddrag ingen erinran från utskottets sida. I anslutning till den av utskottet intagna ståndpunkten, att lantbruksskolans högre kurs borde pågå allenast ett år, borde emellertid den i propositionen vidkommande Alnarp beräknade sammanlagda byggnadskostnaden minskas med i runt tal 115,000 kronor, motsvarande den ökade byggnadskostnad, som kursens bestämmande till 1 år och 5 månader enligt propositionen skulle betinga. Utskottet ville emellertid i likhet med departementschefen understryka, att de framlagda förslagen till byggnadsarbeten allenast vore preliminära. Med hänsyn härtill borde det

stå Kungl. Maj:t fritt att inom ramen för de beräknade kostnaderna vidtaga de jämkningar och ändringar i olika avseenden, däribland jämväl inbegripet byggnadernas och institutionernas förläggning, som vid en närmare utredning av ifrågavarande förhållanden kunde visa sig erforderliga och lämpliga. Huvudvikten i förevarande avseende låge uppå, att byggnadsförslaget komme att realiseras på ett med hänsyn till ändamålet så rationellt och fördelaktigt sätt som möjligt. Härutinnan torde utskottet ock hava anledning förvänta, att Kungl. Maj:t komme att vidtaga alla de åtgärder, som för befordrande av detta syfte kunde visa sig påkallade.

Den i propositionen föreslagna fördelningen av engångskostnaderna på de närmaste budgetåren föranledde ingen annan erinran från utskottets sida, än att utskottet framhöll, att på grund av den förkortning av lantbruksskolans i Alnarp högre kurs i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag, som utskottet förordat, sammanlagda byggnadskostnaden vid Alnarp komme att minskas med i runt tal 115,000 kronor. Denna minskning hade emellertid ingen betydelse med avseende å anslagsbeloppet för budgetåret 1931/1932.

I enlighet med Kungl. Maj:ts i propositionen gjorda hemställan anmälde riksdagen i samma skrivelse, att riksdagen för budgetåret 1931/1932 anvisat *dels* för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor, *dels ock* för vattenledningsanläggning vid Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

Den 24 juli 1931 uppdrog Kungl. Maj:t åt de personer, vilka utgöra styrelse för lantbruksinstitutet vid Ultuna — nämligen landshövdingen S. N. Linnér, professorn N. Hansson, f. d. ryttmästaren J. H. B. Hegardt, lantbruksskolföreståndaren S. E. Fredricson, professorn L. Ramberg och rektorn vid institutet, professorn H. G. Simmons — jämte generaldirektören P. E. G. Insulander och professorn J. G. C. Barthel (lantbrukshögskolekommitterade) att, under iakttagande av vad därom anförts i förenämnda proposition och utskottsutlåtande, uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag beträffande de åtgärder, vilka erfordrades för genomförande av riksdagens beslut om inrättande vid Ultuna av en lantbrukshögskola. I detta uppdrag ingick jämväl åliggande för dem att, efter samråd med byggnadsstyrelsen, upprätta närmare förslag angående de byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan, som borde utföras under budgetåret 1932/1933.

Vidare anbefallde Kungl. Maj:t sagda dag styrelsen för Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut att inkomma med förslag beträffande de åtgärder, som erfordrades för genomförande av riksdagens beslut om institutets omorganisation.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 3 december 1931 har styrelsen för lantbruks- och mejeriinstitutet vid Alnarp hemställt om anvisande för sagda budgetår av ett belopp av 404,300 kronor — eventuellt 356,300 kronor — till byggnadsarbeten vid lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp.

Över denna framställning har byggnadsstyrelsen den 27 februari 1932 avgivit infortrat utlåtande.

Med skrivelse den 25 februari 1932 hava lantbrukshögskolekommittéerade inkommit med förslag till de anslagsäskanden till byggnadsarbeten m. m. för lantbrukshögskolan under budgetåret 1932/1933, som borde göras hos 1932 års riksdag. I denna skrivelse hava kommitterade framlagt en utredning med ritningar och kostnadsberäkningar beträffande byggnadsarbetena vid lantbrukshögskolan. Utredningen har skett i samråd med byggnadsstyrelsen, som avgivit ett särskilt, vid de kommitterades skrivelse fogat utlåtande av den 24 februari 1932.

Utskottet upptager propositionen under två huvudavdelningar 1) *Lantbrukshögskolan*, 2) *Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut*.

1:o.

Lantbrukshögskolan.

Under punkt 1) i förevarande proposition har Kungl. Maj:t, såsom redan ovan nämnts, föreslagit riksdagen, att för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor.

Den förenämnda i ämnet väckta motionen avser anvisande därjämte av ett extra anslag å 34,000 kronor till undervisningsmateriel vid lantbrukshögskolan.

De vid nuvarande Ultuna lantbruksinstitut befintliga lokaler och anläggningar äro följande.

Elevbyggnaden med 2 föreläsningssalar, 3 rum för samlingar, kårlokaler, 26 bostadsrum för elever, 1 vaktmästarbostad samt diverse källarutrymmen.

Kemiska laboratoriet med 1 föreläsningssal, 2 laboratoriesalar för elever, 7 laboratorierum, 6 andra rum samt 1 professorsbostad.

Agronomisk-botaniska institutionen med 1 föreläsningssal, 6 laboratorierum, 5 andra rum samt diverse källarlokaler.

Rektorsbyggnaden med bibliotekslokaler, kollegierum, rektorsexpedition samt bostad åt rektor och ytterligare en lärare.

Flygelbyggnad med 5 bostadsrum.

Museibygnaden med ritsal och lokaler för undervisningen i redskapslära m. m.

Försöksväxthus med nätgård.

Försökslada.

Restaurationsbyggnad med 2 matsalar och kök samt 13 bostadsrum.

Bostadshus för professorer, 5 st., vanligen å 7 rum och kök.

Tjänarebostäder, 3 st. å 2 rum och kök, 7 st. å 1 rum och kök.

Golvytan, bostadshus och tjänarebostäder undantagna, uppgår sammanlagt till omkring 5,915 kvadratmeter.

Enligt 1931 års proposition skulle ifrågakvarande byggnader utnyttjas på följande sätt.

Nuvarande lokaler och anläggningar vid Ultuna.

1931 års riksdag.

Till den s. k. elevbyggnaden syntes lämpligen böra förläggas institutionerna (undervisningslokaler, lärarrum m. m.) för jordbrukslära och botanik jämte särskilda lokaler för försöksverksamheten i växtfysiologi och ärftlighetslära.

Det nuvarande kemiska laboratoriet borde tillbyggas och i den sålunda utvidgade byggnaden inrymmas institutioner för lantbrukskemi, marklära och bakteriologi, däri inbegripna lokaler för försöksverksamheten i dessa läroämnen. Vidare borde dit förläggas för flertalet institutionsbyggnader gemensam värmecentral ävensom varmbadsanläggning samt erforderliga verkstadsutrymmen.

I byggnaden för den nuvarande agronomisk-botaniska institutionen borde inrymmas institutionerna för matematik, fysik och meteorologi, kulturteknik samt lantbruksekonomi.

I den nuvarande rektorsbyggnaden skulle, efter ombyggnad, högskolans rektor tillsvidare hava sin bostad. Där skulle även kollegie- och styrelserum samt rektors- och kamrerarexpeditioner ävensom bibliotek och arkiv vara förlagda. Det förutsattes dock, att när längre fram bibliotekets tillväxt komme att så påfordra, särskild bostad borde uppföras åt rektor.

De två mindre byggnader, som bildade flyglar till rektorsbyggnaden, borde, likaledes efter ombyggnad, användas till bostäder åt ett antal assistenter, amanuenser och elever.

Museibygnaden borde användas för undervisningen i redskaplära och husbyggnadslära samt till maskinhall.

Den nuvarande personalbyggnaden skulle ombyggas för att bereda rum för 4 vaktmästarbostäder. I restaurationsbyggnaden skulle endast utföras nödiga reparationsarbeten.

Övriga byggnader och anläggningar borde användas för sitt ursprungliga ändamål.

Nyuppföras skulle en institutionsbyggnad för husdjurslära m. m., vidare en byggnad för undervisning i exteriörlära samt ett växthus och en försöksloge.

Vad särskilt angår tillgodoseende av lokalbehovet för den till Ultuna förlagda centralanstalten upptog förslaget nyanläggning av institutionsbyggnad, försökslada och försöksstall, en försöksanläggning med betongparceller ävensom yttre ledningar, vägarbeten m. m.

Detaljkostnaderna för förenämnda byggnadsarbeten och anläggningar beräknades sålunda:

Lantbrukshögskolan.

Institutionsbyggnad för jordbrukslära och botanik	k ronor	115,500
» » kemi, marklära och bakteriologi »	»	471,000
» » kulturteknik m. m.	»	13,100
» » husdjurslära m. m.	»	463,000
Maskinhall m. m.	»	10,000

Byggnad för undervisning i exteriörlära	kronor	39,000
Rektorsbyggnad	»	29,000
Flygelbyggnader (elevbostäder)	»	10,000
Personalbyggnad, ombyggnad	»	18,000
Restaurationsbyggnad	»	2,000
Växthus m. m. för försöksverksamheten	»	70,000
Yttre ledningar för vatten och avlopp	»	41,000
Ledningar för gas jämte pumpstation	»	45,000
Väganläggningar och planeringar	»	11,900
Summa kronor		1,338,500.

Centralanstalten.

Institutionsbyggnad	kronor	278,000
Försökslada	»	15,000
Försöksstall	»	40,000
Försöksanläggning med betongparceller	»	25,000
Yttre ledningar, vägarbeten m. m.	»	25,000
Summa kronor		383,000.

Till dessa belopp skulle komma ytterligare den till 15,000 kronor beräknade kostnaden för omläggning av det elektriska ledningsnätet.

Sammanlagda kostnaden för byggnader och fasta anläggningar för lantbrukshögskolan skulle alltså uppgå till (1,338,500 + 15,000 =) 1,353,500 kronor samt för centralanstalten till 383,000 kronor.

I det föregående har erinrats, att 1931 års riksdag för byggnadsändamål för lantbrukshögskolan anvisat för budgetåret 1931/1932 ett extra reservationsanslag av 600,000 kronor. Departementschefen har framhållit, att, i avvaktan på ytterligare detaljutredningar för byggnadsprogrammets genomförande, av detta anslag några medel ännu icke ställts till förfogande för egentliga byggnadsändamål vid Ultuna.

Enligt en tablå, som bifogats de kommitterades skrivelse, skulle engångskostnaderna med nuvarande prisläge uppgå till 2,260,000 kronor samt fördela sig sålunda.

Institutionsbyggnad för jordbrukslära och botanik	kronor	331,200	<i>Förändringar i 1931 års byggnadspro- gram. Lantbruks- högskolekom- mitterade.</i>
» » kemi, marklära och bakteriologi	»	873,000	
» » kulturteknik m. m.	»	48,500	
» » husdjurslära	»	619,000	
Maskinhall, ritsal m. m.	»	10,000	
Byggnad för undervisning i exteriörlära	»	39,000	
Rektorsbyggnad	»	88,000	
Flygelbyggnader	»	15,000	
Vaktmästarbyggnad	»	29,000	
Restaurang	»	3,600	
Växthus m. m. för försöksverksamheten	»	70,000	
Yttre ledningar m. m.	»	67,800	
Fjärrledningar för gas jämte pumpstation	»	54,000	
Väganläggningar och planeringar	»	11,900	
Summa kronor		2,260,000.	

Svårigheterna vid förverkligandet av de tidigare förslagen till byggnadsarbeten hava föranlett kommitterade att söka en lösning genom omarbetning av planläggningen. Särskilda sakkunniga hava därvid genomgående anlitats. Kommitterade hava utgått från att det borde innebära en väsentlig fördel, om flertalet institutioner, vilka vore i behov av laboratorier, kunde förläggas inom samma byggnad. Därjämte hava kommitterade ansett en koncentration böra eftersträvas, så att kostnaderna för värme-centralens anläggning och drift skulle bliva så låga som möjligt. För samtliga avdelningar har ansetts böra gälla, att ändringsförslaget åtminstone icke finge överskrida den i 1931 års proposition förutsatta golvytan, varemot eventuella minskningar finge bero på överläggningar med sakkunniga. Det nya förslag, som de kommitterade följaktligen utarbetat, är åskådliggjort genom vid skrivelsen fogade ritningar och beskrivningar. Förslagets anordningar och kostnader framgå av en likaledes vid skrivelsen fogad tablå, ur vilken följande må anföras.

Byggnad för kemi, marklära, bakteriologi och husdjurslära, samlingssal, kårlokaler, värme-central, badanordning, växthus för kemi, försöks-gård, 1 bostadslägenhet om 2 rum och kök (nybyggnad)	kronor 1,356,000
» » lantbruksekonomi, jordbrukslära, växtodlingslära och ärftlighetslära, försöksloge, 10 stipendiatrum, 2 bostadslägenheter om 2 rum och kök (ombyggnad av nuvarande elevbyggnaden)	» 204,500
» » växtfysiologi (till- och ombyggnad av nuvarande kemibygnaden)	» 192,200
» » kulturteknik samt fysik m. m. (komplettering av nuvarande agronomisk-botaniska institutionen)	» 11,500
» » lantbruksmaskiner, ritsal m. m. (ändring av nuvarande museibygnaden)	» 10,000
» » exteriörlära (nybyggnad)	» 39,000
Rektorsbostad, administration, bibliotek, arkiv (ombyggnad av nuvarande rektorsbostad)	» 61,300
Assistentbostäder (ändring av nuvarande flygelbyggnader)	» 15,000
Byggnad för vaktmästare: 5 bostadslägenheter à 2 rum och kök (ändring av nuvarande personalbyggnad)	» 29,000
Restaurationsbyggnaden (komplettering)	» 3,600
Växthus för växtfysiologi (nybyggnad)	» 50,000
Yttre ledningar m. m. (nyanläggningar)	» 62,000
Fjärrledningar för gas jämte pumpstation (nyanläggningar)	» 54,000
Planerings- och planteringsarbeten (komplettering)	» 11,900
Summa kronor 2,100,000.	

De kommitterade hava anställt en jämförelse mellan de effektiva golvytorna och den verkliga byggnadsvolymen i det uti 1931 års proposition angivna förslaget och i de kommitterades förslag, varvid de kommitterade

anmärkt, att de visserligen i enlighet med departementschefens anvisning rådgjort med speciellt sakkunniga på olika områden, i den mån sådan sakkunskap ej varit företrädd inom kommittén, men ej funnit sig kunna i sitt förslag tillmötesgå specialisternas alla önskemål, utan eftersträvat att inom den i propositionen förutsatta golvarealen erhålla lämpliga och tillräckliga utrymmen. Jämförelsen har verkställts i särskilda, skrivelsen bifogade tablåer, på grundval av vilka följande sammanställning är upprättad (se sid. 10).

Till närmare förklaring av den i tablåerna återgivna jämförelsen yttra de kommitterade.

Den behövliga effektiva golvytan med tillämpning av de i propositionen lämnade anvisningarna uppginge till 10,630 kvadratmeter inberäknat sådana utrymmen, som ej blivit i propositionen särskilt omnämnda, men som vore nödvändiga för genomförande av den i propositionen förutsatta planen för högskolans verksamhet. Då för kommitterades byggnadsprogram beräknades en golvyta av 10,145 kvadratmeter erhöles därigenom en besparing i golvyta av 485 kvadratmeter i förhållande till propositionens plan. Att märka härvid vore, att den å Ultuna befintliga vaktmästarbyggnaden enligt propositionen beräknats bereda plats för fyra vaktmästare. Det hade emellertid visat sig möjligt att förlägga fem vaktmästarbostäder till denna byggnad. Den på så sätt erhållna ytterligare bostaden vore enligt kommitterades plan avsedd för trädgårdsmästaren, vilkens bostad med hänsyn till arten av hans arbete svårigen kunde vara förlagd utom högskolans område.

Det omnämnda talet för effektiva golvytor lämnade först efter tillägg av ytan för erforderliga kommunikationsleder, kapp- och toaletterum m. m. samt arealen på omgivande murar den för byggnaderna erforderliga totala ytan, vilken multiplicerad med höjden gäve den verkliga byggnadsvolymen. En jämförelse mellan de olika förslagens byggnadsvolymer hade därför ur kostnadssynpunkt väsentligt större betydelse. Enligt propositionens anvisningar skulle byggnadsvolymen uppgå till 59,680 kubikmeter inberäknat för genomförande av planen för högskolans verksamhet nödvändiga, i propositionen ej särskilt angivna utrymmen, under det att byggnadsvolymen enligt kommitterades förslag utgjorde 56,280 kubikmeter. Det senare förslaget innebure alltså en minskning i byggnadsvolymer i förhållande till propositionens plan med 3,400 kubikmeter.

De kommitterade hava med stöd av de gjorda jämförelserna ansett sig böra bestämt förorda det av dem framlagda ändrade förslaget såsom ur såväl ekonomisk synpunkt som med hänsyn till ändamålsenlighet mera fördelaktigt än det tidigare förslaget.

Slutligen anföra de kommitterade beträffande de förhöjda kostnaderna för genomförande av ett byggnadsprogram i enlighet med de kommitterades nyupprättade förslag följande.

Det kvarstode emellertid det faktum, att den av byggnadsstyrelsen nu godtagna totala byggnadskostnaden icke kunnat hållas inom det i propositionen beräknade beloppet 1,353,500 kronor. Beträffande anledningarna härtill ville kommitterade framhålla, att det självfallet vore svårt att på förberedande stadium få fullt genomförda beräkningar för så vanskliga objekt som vetenskapliga institutioner. Kommitterade hade dock beträffande såväl ytor som massor kunnat hålla sig under den preliminära utredningens siffror.

Jämförelse mellan golvyta och byggnadsvolym enligt det i 1931 års proposition framlagda förslaget och enligt de kommitterades förslag.

Proposition 1931:143			Lantbrukshögskolekommitterades förslag		
Byggnad	Golv- yta kv.-m.	Bygg- nads- volym kb.-m.	Byggnad	Golv- yta kv.-m.	Bygg- nads- volym kb.-m.
För jordbrukslära, botanik m. m., 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	1,920	11,250	För lantbruksekonomi, jordbrukslära, växtoddlingslära, ärtförlighetslära, försöksloge, stipendiatrum, 2 vaktmästarbostäder om 2 rum och kök	1,630	10,200
För kemi, marklära, bakteriologi, värmecentral, 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	2,240	14,230	För växtfysiologi	915	6,200
För kulturteknik, lantbruksekonomi m. m.	595	4,250	För kemi, marklära, bakteriologi, husdjurslära, samlings-sal, kårlokaler, värmecentral, 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	3,425	20,400
För husdjurslära, kårlokaler, samlings-sal, 1 vaktmästarbostad om 2 rum och kök	1,510	10,420	För kulturteknik, fysik m. m.	595	4,250
För lantbruksmaskiner m. m.	¹ 820	¹ 3,500	För lantbruksmaskiner m. m.	¹ 820	¹ 3,500
För exteriörlära	220	1,150	För exteriörlära	220	1,150
För rektorsbostad, administration, bibliotek m. m.	720	4,270	För rektorsbostad, administration, bibliotek m. m.	720	4,270
För assistentbostäder	260	820	För assistentbostäder	260	820
För vaktmästarbostadshus med 5 lägenheter om 2 rum och kök	¹ 560	¹ 1,990	För vaktmästarbostadshus med 5 lägenheter om 2 rum och kök	¹ 560	¹ 1,990
För restaurang m. m.	¹ 600	¹ 2,200	För restaurang m. m.	¹ 600	¹ 2,200
För växthus	¹ 400	¹ 1,300	För växthus	¹ 400	¹ 1,300
För försöksloge	¹ 110	¹ 600			
För stipendiatrum	¹ 210	¹ 1,230			
Summa	10,165	57,210	Totalsumma	³ 10,145	⁴ 56,280
För transformatorer	² 45	² 230			
För accumulatorer	² 45	² 230			
För smådjur och foder	² 35	² 180			
För källare för försöksgård	² 55	² 280			
För utökning av värmecentralen	² 50	² 250			
För en föreläsningssal och prep.-rum	² 90	² 570			
För mykologi	² 35	² 180			
För konstant temperatur	² 40	² 200			
För kylmaskineri	² 15	² 70			
För växthusarbeten	² 55	² 280			
Summa	² 465	² 2,470			
Totalsumma	10,630	59,680			

Anm. 1. Avser utrymmen, ej upptagna i propositionen men förutsatta av departementschefen.

Anm. 2. Utrymmen, ej omnämnda i propositionen men enligt de kommitterades mening nödvändiga för propositionens undervisningsplan.

Anm. 3. I summan golvareal, 10,145 kvadratmeter, ingår utrymmen om 465 kvadratmeter, ej omnämnda i propositionen men enligt de kommitterades mening nödvändiga för propositionens undervisningsplan.

Anm. 4. I summan byggnadsvolym, 56,280 kubikmeter, ingå utrymmen om 2,470 kubikmeter, ej omnämnda i propositionen men enligt de kommitterades mening nödvändiga för propositionens undervisningsplan.

Under gången av föregående utredningar hade också skett en viss förändring i programmet för högskolans gestaltning, i det att från början byggnadsförslaget uppgjorts under förutsättning, att centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet fortfarande skulle kvarbliva vid Experimentalfältet och de vid Ultuna uppförda nybyggnaderna sålunda huvudsakligen skulle tjäna undervisningsändamål. Av denna anledning förutsattes då inga större och dyrbara laboratorier, varför byggnadskostnaderna per kvadratmeter golvyta eller per kubikmeter byggnadsvolym beräknades bli relativt låga. Då sedermera fråga uppkommit om överflyttning av vissa centralanstalten tillhörande forskningsavdelningar till lantbruks-högskolan, beaktades ej tillräckligt inverkan härav, ehuru uppförandet av stora, för forskningsändamål avsedda laboratorier måste medföra avsevärt högre byggnadskostnader per volymenhet än lokaler för undervisnings-ändamål.

Beträffande ombyggnadsarbetena syntes ej hava fullt uppmärksammas, att kostnaderna för sådana arbeten, som avsåge omändring av gamla byggnader till laboratorielokaler, med hänsyn till nödvändigheten att i stor utsträckning företaga upphuggning och genombrytning av väggar och bjälklag för införande av ledningar av skilda slag till ett stort antal punkter, ställde sig särskilt höga.

Det vore vidare att märka, att de i propositionen upptagna beräkningarna av kostnaderna för de omfattande ombyggnadsarbetena, enligt vad upplysts, hade grundat sig på den förutsättningen, att dessa arbeten, i likhet med vad vid tiden för den ursprungliga byggnadsplanens utarbetande ännu låtit sig göra, kunde utföras genom mindre entreprenörer från orten, vilka icke vore bundna av tariffer i gällande kollektivavtal. Förutsättningen för en sådan beräkning syntes numera icke föreligga. Härigenom hade kostnads-siffran för ifrågavarande ombyggnadsarbeten måst väsentligt ökas. Med avseende å ledningar för elektricitet, värme, gas, vatten och avlopp m. m. hade den svenska valutans nedgång m. fl. omständigheter medfört en väsentlig kostnadsstegring för materialanskaffningen. Måleriarbeten hade också på senaste tiden stigit i pris.

En post, som i den preliminära utredningen ej tillräckligt beaktats, vore grundläggingskostnaden. Kommitterade hade, innan de bestämt sig för ett visst förslag angående den nya U-byggnadens placering, vidtagit nya grundundersökningar. Dessa hade givit vid handen, att en betydande kostnad för den nya institutionsbyggnadens grund, uppgående till 60,000 kronor, måste beräknas. Det förtjänade framhållas, att en förläggning till annan plats icke visat sig medföra någon besparing.

För att underlätta det förändrade byggnadsprogrammets genomförande i anslutning till den plan för medelsanvisningen, som angivits i fjolårs-propositionen samt i innevarande års statsverksproposition hava de kommitterade med hänsyn till den beräknade ökningen i byggnadskostnaderna övervägt möjligheten att utsträcka tiden för byggnadsarbetenas fullbordan.

I sådant avseende hava de kommitterade framhållit, att för högskolans verksamhet i enlighet med den utstakade planen och de verkställighets-åtgärder, som redan vidtagits, det vore oundgängligen nödvändigt, att den nya institutionsbyggnaden för kemi, marklära, bakteriologi och husdjurs-

lära kunde helt tagas i bruk den 1 november 1933. Elevbyggnaden och nuvarande agronomisk-botaniska byggnad måste efter ombyggnaden kunna tagas i bruk senast den 1 november 1934. Om sålunda anslagen för högskolan måste fördelas på flera år, än man vid föregående års beslut antagit, hava de kommitterade närmare undersökt möjligheterna för undervisningens ordnande under övergångstiden i avseende å lokaler och därvid framlagt detaljerad plan rörande lokalernas disposition.

Följande tabell utvisar byggnadskostnadernas fördelning enligt de kommitterades plan.

Byggnad för	B u d g e t å r					Summa
	1931/ 1932	1932/ 1933	1933/ 1934	1934/ 1935	1935/ 1936	
Kemi, marklära, bakteriologi, husdjurslära, samlingsal, kärlokaler, värmecentral, bad, 1 bostad om 2 rum och kök, försöksgård och växthus för kemi	545,000	389,000	422,000	—	—	1,356,000
Lantbruksekonomi, jordbrukslära, växtodlingslära, ärftlighetslära, försöksloge, 10 stipendiatrum, 2 bostäder om 2 rum och kök	—	—	50,000	154,500	—	204,500
Växtfysiologi	—	—	—	100,000	92,200	192,200
Kulturteknik, fysik m. m.	—	—	—	11,500	—	11,500
Lantbruksmaskiner, ritsal m. m.	—	—	—	—	10,000	10,000
Exteriörlära	—	—	—	—	39,000	39,000
Rektorsbostad, administration, bibliotek, arkiv	—	35,000	26,300	—	—	61,300
Assistentbostäder	—	—	—	15,000	—	15,000
Vaktmästarebyggnad med 5 bostäder om 2 rum och kök m. m.	—	—	—	29,000	—	29,000
Restaurang m. m.	—	—	—	—	3,600	3,600
Växthus för växtfysiologi	—	—	—	—	50,000	50,000
Yttre ledningar m. m.	30,000	12,000	20,000	—	—	62,000
Fjärrledning för gas jämte pumpstation	25,000	14,000	15,000	—	—	54,000
Planerings- och planteringsarbeten	—	—	—	—	11,900	11,900
Summa kronor	600,000	450,000	533,300	310,000	206,700	2,100,000

Slutligen må nämnas, att de kommitterade för närvarande icke ifrågasatt någon ändring i den i 1931 års proposition föreslagna fördelningen på de närmaste budgetåren av kostnaderna för inventarier och undervisningsmateriel för lantbrukshögskolan. Enligt 1931 års proposition borde för nästkommande budgetår för inredning och inventarier vid högskolan anvisas 96,400 kronor och till undervisningsmateriel 34,000 kronor. De kommitterade förklara, att de under den tid, som stått dem till buds, icke kunnat verkställa någon detaljberäkning över dessa kostnader, men förutsätta, att dylik utredning skall kunna ske i så god tid, att med ledning av utredningen erforderligt belopp må kunna anvisas för budgetåret 1933/1934, så att behöflig anskaffning kan verkställas före den 1 november 1933, då den planerade nya institutionsbyggnaden beräknades vara färdigställd.

I anslutning till det sålunda anförda hava de kommitterade hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta därom, att för budgetåret 1932/1933 för lantbrukshögskolan anvisas såsom extra reservationsanslag dels till byggnadsarbeten 450,000 kronor, dels till inredning och inventarier 96,400 kronor, dels ock till undervisningsmateriel 34,000 kronor.

Byggnadsstyrelsen har anfört följande.

Beträffande *nybyggnaderna* hade styrelsen i sitt utlåtande den 27 februari 1930 över 1929 års betänkande yttrat, att med hänsyn till kraven på dyrbara inredningar av laboratorielokaler m. m. kostnaderna finge anses vara väl knappt tilltagna. Styrelsen hade därvid utgått från de uppgifter, som under hand stått att vinna rörande byggnadernas inredning och varav framgått, att endast en mycket enkel inredning erfordrades. Tillika ville styrelsen erinra, att till grund för 1929 års utredning endast förelegat uppgifter över storleken på behövliga lokaler.

Vid granskning av kostnaderna för nybyggnaderna hade styrelsen funnit, att ett pris per kubikmeter byggnadsvolym av cirka 45 kronor tillämpats vid föregående utredningar, varigenom alltså angäves den byggnadsstandard, som tidigare uppställts.

Enligt vad byggnadsstyrelsen kunde finna, syntes det i huvudsak vara de nu uppställda kraven på specialinredningar, som för de olika nybyggnaderna föranlett en kostnadsökning med cirka 40 procent till ett pris per kubikmeter av cirka 65 kronor.

Beträffande *ombyggnadsarbetena*, för vilka utredning saknades i 1929 års förslag men där kostnaderna ganska väl överensstämde med de styrelsen under hand företedda, detaljerade kostnadsberäkningar, vilka framlagts i de högre lantbruksundervisningssakkunnigas betänkande av den 12 november 1927, hade kostnaderna enligt beräkning uppgått till 300,000 kronor. Till stöd för dessa kalkyler hade legat, bland annat, en av arkitekten Holmgren den 1 november 1927 uppgjord promemoria, vari anförts, att efter på platsen gjorda undersökningar och mätningar byggnaderna syntes vara av mycket god beskaffenhet och genom sin konstruktion lätta att förändra. Av de nyss nämnda detaljerade kostnadsberäkningarna hade vidare framgått den standard, som uppställts för byggnadernas försättande i ett skick, som motsvarade då uppställda krav.

Beträffande *byggnadernas beskaffenhet* hade av de nu genom de kommitterade verkställda undersökningarna framgått, att underhållet av vissa byggnader blivit anmärkningsvärt eftersatt och dessa alltså befunne sig i mycket dåligt skick. Kostnadsökningen för ombyggnaderna uppginge till över 100 procent i förhållande till 1929 års förslag, vilket alltså sammanhänge dels med att större belopp måste upptagas för byggnadernas iståndsättande, dels med att större krav på lokalerna uppställts, dels ock med att till de i de gamla byggnaderna inrymda institutionerna nu anknutits forskningslaboratorier.

Av utredningarna rörande de i 1932 års förslag ingående *ledningarna* framginge, att laboratoriernas utrustning skulle komma att motsvara den moderna vetenskapens krav och att laboratorierna skulle utrustas med ventilationsanläggningar, omfattande och dyrbara ledningar för vatten och avlopp, gasledningar, elektriska ledningar av olika slag samt ledningar för tryckluft, vilket i huvudsak förklarade den betydande kostnadsökningen från

Byggnads-
styrelsen.

cirka 45 kronor till cirka 65 kronor per kubikmeter byggnadsvolym. Upplysningsvis kunde meddelas, att kostnaden per kubikmeter byggnadsvolym för kemiska institutionen i Uppsala uppgivits till cirka 70 kronor och att enligt gjorda beräkningar kostnaden per kubikmeter för kemiska institutionsbyggnaden i Lund, efter avdrag av vissa i kostnadsutredningen upptagna arbeten, kunde uppskattas till 67 kronor.

Till klarläggande av det anförda har byggnadsstyrelsen lämnat några uppgifter rörande den vid 1932 års omräkning uppkomna kostnadsökningen, i vad densamma avser de större byggnaderna.

Den *gamla kemibyggnaden* skulle iordningställd och tillbyggd enligt 1929 års beräkning kosta 471,000 kronor. I detta fall syntes endast komplettering av ledningar hava i den gamla delen ifrågakommit och man hade räknat med att de kemiska laboratorierna alltjämt vore användbara.

För den ombyggda delen av kemibyggnaden föreläge detaljerat kostnadsförslag av år 1927, slutande på 58,000 kronor, vilken slutsumma torde överensstämma med 1929 års kostnad, varav tydligt framginge, att endast mindre kompletteringsarbeten då varit avsedda att utföras. På nybyggnaden komme alltså 413,000 kronor enligt 1929 års förslag eller cirka 44 kronor för kubikmeter.

Enligt 1932 års omräkning uppginge kostnaden till 873,000 kronor.

I detta fall hade för hela byggnaden räknats med helt nya ledningar för värme samt nya ledningar av alla slag och i mycket större omfattning än i 1929 års förslag. Nuvarande laboratorieinredningar hade därvid måst helt kasseras. Inläggning av nya ledningar i den gamla delen medförde stora kostnader på grund av därmed sammanhängande byggnadsarbeten. Dessutom hade räknats med särskild undergrund för den nya byggnadsdelen, vilket enligt uppgift icke ansågs behövt i 1929 års förslag, och varom för närvarande inga undersökningar föreläge. Enligt det omräknade förslaget uppginge kostnaden för värme, vatten och avlopp till 233,000 kronor för hela byggnaden, vilket höga belopp delvis hade sin förklaring i att panncentral förlagts till denna byggnad.

Elevbyggnadens ombyggnad för lantbruksekonomi m. m. beräknades enligt 1929 års förslag till 115,500 kronor. Enligt detaljerat kostnadsförslag av år 1927, vilken slutsumma nära överensstämde med 1929 års kostnad, skulle jämförelsevis smärre ändringar och kompletteringar förekomma. Inga särskilda kostnader för laboratorierna samt endast kompletteringar av nuvarande ledningar hade upptagits i detta kostnadsförslag. Enligt 1932 års omräkning, 331,200 kronor, upptoges helt nya ledningar utom värmeledningen, som endast kompletterats, men laboratorierna förekomme i större omfattning än i 1929 års förslag. Emedan byggnaden befunnits vara i dåligt skick och underhållet eftersatts, hade byggnadens iståndställande måst upptagas till högre belopp än vad tidigare beräknats.

Agronomisk-botaniska institutionens ombyggnad beräknades 1929 till 13,100 kronor, vilket belopp överensstämde med detaljerat kostnadsförslag av år 1927. I 1932 års omräkning uppginge denna kostnad till 48,500 kronor och hade härvid upptagits mera omfattande ombyggnadsarbeten, än vad som ansågs erforderligt enligt 1929 års förslag.

Nybyggnad för husdjurslära beräknades 1929 till 463,000 kronor efter 46 kronor per kubikmeter. Byggnaden hade en mycket enkel planläggning och laboratorier förekomme i ringa omfattning.

I 1932 års omräkning till 619,000 kronor eller 62 kronor per kubikmeter upptoges undergrund med 38,000 kronor samt mera omfattande laboratorier. Vid byggnadsstyrelsens granskning av 1929 års förslag lämnades den upplysningen, att undergrund ej skulle behövas, och någon undersökning om grundförhållandena föreläge ännu ej.

Då de beräknade byggnadskostnaderna 463,000 kronor enligt 1929 års förslag vore skäligen, skulle alltså 156,000 kronor belöpa på ökat krav på laboratorier, utökning av ledningar samt undergrund.

Av övriga byggnader uppvisade endast rektorsbostaden någon större kostnadsökning, som kunde inverka på slutsumman.

Rektorsbostadens ombyggnad beräknades år 1929 till 44,000 kronor, vilken summa byggnadsstyrelsen icke hade kunnat bedöma av brist på utredningsmaterial. I 1932 års omräkning hade kostnaden uppskattats till 88,000 kronor.

Av det anförda syntes alltså framgå, att de stora kostnadsökningarna företrädesvis hänförde sig till institutionsbyggnaderna:

		1929	1932
Kemibyggningen	kronor	471,000	873,000
F. d. elevbyggnaden	»	115,500	331,200
Nybyggnad för husdjurslära m. m.	»	463,000	619,000
	kronor	1,049,500	1,823,200.

Beträffande det nya byggnadsprogram med en helt annan disposition av de gamla byggnaderna och blivande nybyggnader, som de kommitterade framlagt, yttrar byggnadsstyrelsen.

I det nya förslaget sammanfördes de institutioner, som enligt 1929 års förslag varit avsedda att förläggas till kemibyggningen och till nybyggnaden för husdjurslära m. m., till en ny byggnad, och elevbyggnaden bibehölls för det ändamål, vartill den varit avsedd enligt 1929 års förslag, och vore kemibyggningen avsedd att användas för institutionen för växtfysiologi.

Kostnaderna bleve, enligt förslaget, för dessa byggnader:

Nybyggnad (med undantag av växthus för kemi)	kronor	1,336,000
Ombyggnad av f. d. kemibyggningen	»	192,200
Ombyggnad av f. d. elevbyggnaden	»	204,500
	kronor	1,732,700,

varvid borde beaktas, att kostnaderna för elevbyggnaden kunnat sänkas med cirka 100,000 kronor i förhållande till den summa, som framkommit i 1932 års omräkning av 1929 års förslag.

Departementschefen har anfört bland annat följande.

»Så vitt jag kunnat finna av överlämnade ritningar, arbetsbeskrivningar m. m. skulle onekligen stora fördelar vara att vinna, därest det förändrade byggnadsprogram, som av de kommitterade sålunda framlagts, komme till utförande, och jag vill för min del skänka mitt erkännande åt det målmedvetna och insiktsfulla arbete, som de kommitterade nedlagt för att åstadkomma en lösning av de svåra spörsmål, varmed de kommitterade haft att syssla. Ett realiserande av de kommitterades förslag skulle innebära en stark koncentrerings av högskolans institutioner, med därav följande förbilligande av driften i avseende å lokalernas uppvärmning, för-

Departements-
chefen.

seende med vatten, gas, ljus o. dyl. Förslaget skulle vidare medgiva anordnande av tillräckliga och modernt utrustade lokaler för de olika institutionernas laboratorier. Sistnämnda omständighet är uppenbarligen av alldeles särskild betydelse med hänsyn till den vetenskapliga forskningsverksamhet, som vid sidan av undervisningen skall bedrivas vid högskolan. Och slutligen skulle det föreslagna byggnadsprogrammet lämna goda möjligheter till framtida utvidgningar av vederbörande institutioner, därest sådant skulle komma att visa sig erforderligt.

Om det således i och för sig kunde ur nu anförda synpunkter anses önskvärt, att lantbrukshögskolans byggnadsfråga vunne sin lösning i överensstämmelse med den nya byggnadsplan, de kommitterade utarbetat, måste de kommitterades förslag ur en annan synpunkt vara ägnat att ingiva betänkligheter. Jag syftar härvid på den ökning i de beräknade engångskostnaderna för lantbrukshögskolan, som förslagets realiserande förutsätter. Medan de egentliga byggnadskostnaderna för lantbrukshögskolan i 1930 års proposition under där givna förutsättningar beräknades till 1,024,600 kronor samt i 1931 års proposition till 1,353,500 kronor, skulle motsvarande kostnader enligt de kommitterades plan komma att belöpa sig till 2,100,000 kronor. Detta innebär en ökning av byggnadskostnaderna utöver den i sistnämnda proposition angivna kostnadsplanen med inemot 750,000 kronor. Enbart den oförmälda nya institutionsbyggnaden skulle draga en kostnad av 1,356,000 kronor eller ungefär samma belopp, som i fjolårspropositionen beräknades skola åtgå för genomförande av samtliga de för lantbrukshögskolan erforderliga omändrings- och nybyggnadsarbetena vid Ultuna. Ehuru det givetvis är önskvärt, att den nya högskola, som nu skall träda i verksamhet, erhåller erforderliga utrymmen och den för en fullt modernt lagd högre läro- och forskningsanstalt nödiga utrustningen i skilda hänseenden, anser jag mig dock, med hänsyn till att förhållandena framtvinga besparingsåtgärder på statsförvaltningens alla områden, icke nu kunna förorda till antagande en kostnadsplan, som skulle för statsverket innebära en så avsevärd merutgift, som den nyss nämnda. Jag tager härvid i betraktande icke blott den statsfinansiella situationen under det budgetår, varom nu närmast är fråga, utan även det ovissa läge i statsekonomiskt hänseende, varmed man torde hava att räkna jämväl under därefter följande budgetår. Det synes mig därför böra närmare undersökas, huruvida icke med ett genomförande av vissa delar av de kommitterades byggnadsprogram kan tillsvidare anstå, exempelvis iordningställande av institutionsbyggnaden för växtfysiologi samt vissa omändrings- och reparationsarbeten.

Om således frågan om byggnadsplanen för högskolan tarvar vissa ytterligare överväganden, lärer det emellertid vara ofrånkomligt, att anslag för byggnadsändamål anvisas även för nästa budgetår. Därvid synes det

mig, att det i årets statsverksproposition beräknade beloppet, 450,000 kronor, bör vara tillfyllest.

Vad härefter angår kostnaderna för inredning, inventarier m. m., hava de kommitterade meddelat, att det icke varit dem möjligt att redan nu härom framlägga en detaljerad utredning. Enligt vad jag uttrönt torde något anslag för ändamålet ej heller med nödvändighet erfordras för budgetåret 1932/1933 utan först för budgetåret 1933/1934.»

I den proposition nr 143 till 1931 års riksdag, som låg till grund för riksdagens beslut om inrättande vid Ultuna av en lantbrukshögskola, framlades såsom ovan erinrats ock en preliminär plan till utförande av vissa i samband med högskolans inrättande erforderliga byggnadsarbeten. Enligt denna plan beräknades kostnaderna komma att uppgå till 1,353,000 kronor. På grund av planens preliminära karaktär räknade departementschefen med att vissa jämkningar i planen skulle komma att visa sig erforderliga. Av den detaljerade beräkning rörande ifrågavarande kostnader, som de i ärendet omförmälda särskilda högskolekommitterade med anlitande av på vederbörande områden speciellt sakkunniga numera verkställt, framgår, att byggnadsarbetena enligt samma plan skulle betinga en kostnad av 2,260,000 kronor.

Utskottet.

Den föreliggande betydande skillnaden mellan de båda kostnadsberäkningarna har ansetts sammanhänga med att de tidigare beräkningarna i vissa avseenden varit allenast överslagsberäkningar. Vidare har såsom en av de viktigaste orsakerna framhållits, att de tidigare byggnadsförslagen uppgjorts under förutsättning att centralanstalten för jordbruksforskning fortfarande skulle kvarbliva vid Experimentalfältet och att byggnaderna vid Ultuna huvudsakligen skulle tjäna undervisningsändamål. Detta förhållande hade nämligen kommit att föranleda, att man vid uppgörande av det slutliga byggnadsförslaget, omfattande jämväl vissa avdelningar av centralanstalten, icke tillräckligt beaktat att undervisningsanstaltens övergång att därjämte vara en institution för vetenskaplig lantbruksforskning med därav påkallade dyrbara laboratorieanläggningar skulle komma att medföra avsevärt högre byggnadskostnader per volymenhet än lokaler för enbart undervisningsändamål. I detta sammanhang har bland annat ock anförts, att byggnadsarbetena på grund av nu gällande kollektivavtal icke, såsom ursprungligen förutsatts, kunde utföras av mindre entreprenörer i orten, ävensom den svenska valutans fall med därav följande kostnadsökning å särskilt viss ledningsmateriel. Slutligen har framhållits, att på grund av eftersatt underhåll kostnadsökningen för ombyggnaderna uppginge till över 100 procent i förhållande till 1929 års förslag.

Svårigheterna att under angivna förhållande förverkliga det tidigare byggnadsförslaget hade föranlett högskolekommitterade att söka finna en lösning av frågan genom en omarbetning av byggnadsarbetenas planlägg-

ning. Kommitterade hava i anslutning härtill framlagt ett nytt byggnadsförslag. Förslaget, vars närmare innebörd framgår av den i propositionen lämnade redogörelsen, går huvudsakligen ut på att till *en* byggnad förlägga de institutioner, vilka äro i behov av laboratorieanläggningar. Det innebär sålunda till sina grunddrag ett sammanförande av två av de större institutionerna vid högskolan, nämligen institutionen för kemi, marklära och bakteriologi samt institutionen för husdjurslära, till en större institutionsbyggnad, vilken skulle nyuppföras och i vilken skulle inrymmas — förutom undervisningslokaler, laboratorier m. m. — jämväl värme-central, badinrättning, samlings-sal, kårlokaler m. m. Förslaget syftar över huvud taget till en koncentration, varigenom kostnaderna för värmeanläggningens utförande och drift skulle kunna i möjligaste mån nedbringas. Den nuvarande elevbyggnaden skulle däremot, efter vissa omändringsarbeten, användas för institutionerna för lantbruksekonomi, jordbrukslära samt växtodlings- och ärftlighetslära, och kemibyggnaden skulle till- och ombyggas för att tjäna som institutionsbyggnad för växtfysiologi. Förslaget innefattar i jämförelse med 1931 års förslag en besparing av golvyta med 485 kvadratmeter och en minskning i byggnadsvolym med 3,400 kubikmeter.

Utskottet måste finna det i hög grad anmärkningsvärt, att de kostnadsberäkningar beträffande de för lantbrukshögskolan erforderliga byggnadsarbetena, vilka beräkningar framgått såsom resultat av de tidigare utredningarna i ärendet, icke varit säkrare än att de med ett synnerligen stort belopp understiga de kostnader, som högskolekommitterade efter verkställda detaljberäkningar nu kommit till. Utskottet har icke tilltrött sig kunna med någon bestämdhet bedöma, till vilka omständigheter kostnadsökningen är att hänföra. Inför de faktiskt föreliggande förhållandena och i betraktande av det nuvarande statsekonomiska läget har utskottet övervägt, huruvida icke med realiserande av riksdagens beslut om inrättande av en lantbrukshögskola vid Ultuna möjligen borde för någon tid anstå. Utskottet vill härutinnan erinra, att avvecklingen av det nuvarande lantbruksinstitutet redan begynt därigenom att vid löpande läsårets början några elever icke antagits till agronomkursens första årskurs. Vidare har på sätt framgår av propositionen av Kungl. Maj:t jämlikt 1931 års riksdags medgivande åtgärder redan vidtagits för tillsättande av de lärartjänster, som erfordras för högskolans trädande i verksamhet å den i riksdagens beslut förutsatta dagen eller den 1 november 1932. Härtill kommer såsom en tungt vägande omständighet att ett ytterligare uppskov med högskolans inrättande i varje fall torde påkalla utförande av vissa erforderliga byggnadsarbeten för institutets iståndsättande, vilka arbeten hittills för varje år skjutits åt sidan i avvaktan på en förändrad organisation i fråga om den högre lantbruksundervisningen. Icke heller torde en viss komplettering av institutets utrustning över huvud kunna undvikas, därest institutet skall kunna

ännu någon tid på ett tillfredsställande sätt fylla uppgiften såsom en högre lantbruksundervisningsanstalt. Enligt vad utskottet inhämtat skulle kostnaderna i nu angivna avseenden komma att uppgå till omkring icke mindre än 560,000 kronor. En sådan utveckling av förhållandena torde vara ägnad att väcka så mycket större betänkligheter, som det torde kunna befaras att nämnda förbättringar sedermera vid högskolans inrättande icke skulle bliva till därmed avsedd nytta. I betraktande av de allvarliga olägenheter, varmed ett uppskov sålunda skulle vara förenat, och då det är ett viktigt intresse för jordbruket, att lantbrukshögskolan snarast möjligt kan träda i verksamhet, vill utskottet icke förorda ett beslut i antydd riktning. Utskottet anser sig sålunda böra tillstyrka att åtgärder vidtagas för att möjliggöra högskolans planenliga trädande i verksamhet den 1 november innevarande år.

I förevarande proposition har departementschefen utan att taga bestämd ståndpunkt till det av högskolekommittéerade framlagda nya byggnadsförslaget framhållit, att enligt hans mening med detta förslag stora fördelar i flera avseenden vore att vinna. Utskottet, som delar departementschefens mening om ändamålsenligheten i högskolekommittéerades förslag till byggnadsarbetenas planläggning, anser i det föreliggande läget lämpligast, att åt Kungl. Maj:t överlämnas att fastställa den slutliga byggnadsplanen. Departementschefen har emellertid i statsrådsprotokollet själv framhållit, att byggnadsplanen i vissa antydda avseenden tarvade ytterligare överväganden, närmast i syfte att utröna, huruvida icke genomförandet av vissa delar av de kommittéerades byggnadsprogram kunde tillsvidare anstå. Utskottet förväntar att varje möjlighet i sådant avseende utnyttjas. Tillika förutsätter utskottet, att jämväl i övrigt allvarliga ansträngningar göras i ändamål att genom besvärningar eller eljest vinna sådana begränsningar i kostnaderna, som kunna genomföras utan åsidosättande av eljest praktiska och ändamålsenliga krav, ävensom att med avseende å själva byggnadsarbetenas utförande intet i sådant syfte underlåtes.

Till byggnadsarbeten vid lantbrukshögskolan, för vilket ändamål av 1931 års riksdag beviljats 600,000 kronor, äskas i propositionen för budgetåret 1932/1933 ett anslag av 450,000 kronor. Utskottet anser sig böra biträda förslaget om anvisande av detta belopp. Då det berörda anslaget å 600,000 kronor på grund av de uppkomna svårigheterna med avseende å byggnadsplanens realiserande ännu icke tagits i anspråk, skulle för tiden intill den 1 juli 1933 komma att för ifrågavarande ändamål stå till förfogande sammanlagt 1,050,000 kronor. Utskottet utgår ifrån att de för byggnadsplanens genomförande erforderliga ytterligare medlen komma att under de närmaste budgetåren av riksdagen beviljas.

Med avseende å den väckta motionen om anvisande av ett belopp av 34,000 kronor till undervisningsmateriel vill utskottet erinra, att i 1931 års proposition — enligt vilken kostnaderna för lantbrukshögskolan skulle

fördelas med vissa belopp å budgetåren 1931/1935 — för budgetåret 1932/1933 beräknats, förutom ett byggnadsanslag å 500,000 kronor, bland annat ett belopp av 34,000 kronor till undervisningsmateriel. I den föreliggande propositionen har emellertid icke upptagits något anslag för sistnämnda ändamål. Då enligt vad utskottet erfarit anskaffning av den för högskolan erforderliga undervisningsmaterielen med nödvändighet måste ske, innan verksamheten vid högskolan tager sin början, finner sig utskottet böra förorda motionärens förslag om anvisande för budgetåret 1932/1933 av 34,000 kronor för ändamålet i fråga.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

1) med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende lantbrukshögskolan för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 450,000 kronor; samt

2) med bifall till motionen II: 534 för anskaffande vid lantbrukshögskolan av undervisningsmateriel för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 34,000 kronor.

2:o.

Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut.

Under punkt 2 i förevarande proposition har Kungl. Maj:t såsom redan ovan nämnts föreslagit riksdagen att för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

De omändrings- och nybyggnadsarbeten, som enligt den i propositionen, nr 143, till 1931 års riksdag framlagda byggnadsplanen skulle genomföras vid Alnarps nuvarande lantbruksinstitut för tillgodoseende av det genom omorganisationen av institutet i fråga uppkommande ökade lokalbehovet, framgå av följande.

Byggnader m. m.

Demonstrationshall	kronor	9,000
Omändringar i slottet	»	6,820
Vaktmästarbostad	»	1,030
Undervisningsbyggnad för trädgårdsskola	»	83,700
Ändring av gamla trädgårdsskolan	»	8,000
Ändring av kontorsbyggnad för trädgården	»	5,000
Redskapshall för trädgården	»	8,000
Växthus	»	38,900

Ändring av befintligt växthus	kronor	3,000
Bostadsrum i restaurationsbyggnaden	»	26,800
Omändring av dubbelvilla	»	15,950
Omändring av vaktmästarbostad	»	22,000
Ändring av veterinärbyggnaden	»	45,700
Tillbyggnad av mejeriet	»	210,000
Omändring av laboratoriet	»	24,300
Bostadshus för mejeripersonal	»	34,000
Byggnad för samlingar och förråd vid mejeriet	»	25,500
Vattenledningsanläggning	»	125,000
Förbättrat avloppssystem	»	40,000
Badinrättning	»	18,300
Summa kronor		751,000.

Inredning, utrustning och undervisningsmateriel.

Instrumentell utrustning av redskapshallen	kronor	10,000
Specialinredning av undervisningslokaler för mejeri- undervisning	»	27,000
Specialapparater för mejeriundervisningen	»	12,000
Laboratorieutrustning för mejeriundervisningen	»	10,000
Inredning och utrustning för mejeriförsöken	»	30,000
Inredning av veterinärbyggnaden	»	10,000
Laboratorieutrustning för veterinärbyggnaden	»	5,000
Undervisningsmateriel för mejeriundervisningen	»	2,000
Facklitteratur för mejeriundervisningen	»	5,000
Inredning av undervisningsbyggnaden för träd- gårdsskolan	»	12,400
Möblering av elevrum i restaurationsbyggnaden	»	3,000
Undervisningsmateriel för trädgårdsskolan	»	8,000
Facklitteratur för trädgårdsundervisningen	»	5,000
Summa kronor		139,400.

Summa kostnad 890,400 kronor.

I jordbruksutskottets över propositionen avgivna och av riksdagen godkända utlåtande, nr 80, framhölls, att med hänsyn därtill, att enligt riksdagens mening lantbruksskolans högre kurs borde omfatta allenast ett år den sålunda beräknade kostnaden borde minskas med i runt tal 115,000 kronor. Denna minskning i byggnadskostnaderna uppkom huvudsakligen därigenom, att den i byggnadsprogrammet ingående nybyggnaden för trädgårdsskolan samt inrättande av ett antal elevrum i restaurationsbyggnaden av utskottet ansågs kunna undvaras eller anstå.

För de sålunda ifrågasatta byggnadsarbetena vid Alnarp avsågs i propositionen, att medel skulle för budgetåret 1932/1933 anvisas på följande sätt. För omändringar i slottet samt för uppförandet av demonstrationshall för husdjurslära: hela beloppet, för ändringsarbeten i kemiska laboratoriet och

veterinärbyggnaden: två tredjedelar, för omändring av en dubbelvilla: en tredjedel, för till- och påbyggnad av mejeriet: två tredjedelar, för nytt bostadshus åt mejeripersonal: en tredjedel, för vattenledningen: tre femtedelar, för förändring av avloppssystemet: hälften, samt för badinrättningen: två tredjedelar.

I överensstämmelse härmed skulle följande anslagsbelopp utgå.

Slottet	kronor	7,850
Demonstrationshall	»	9,000
Kemiska laboratoriet	»	16,200
Veterinärbyggnaden	»	30,500
En dubbelvilla	»	5,250
Mejeriet	»	140,000
Bostadshus för mejeripersonal	»	12,000
Vattenledningsanläggning	»	75,000
Omläggning av avloppssystemet	»	20,000
Badinrättning	»	12,200

Summa kronor 328,000.

Det av 1931 års riksdag för vattenledningsanläggning vid institutet beviljade extra reservationsanslaget, 50,000 kronor, har genom Kungl. Maj:ts beslut den 5 juni 1931 ställts till styrelsens för institutet förfogande.

I sin förenämnda skrivelse den 3 december 1931 har *styrelsen för Alnarps lantbruks- och mejeriinstitut* av närmare angivna skäl föreslagit vissa ändringar i den i propositionen nr 143 vid 1932 års riksdag framlagda byggnadsplanen avseende huvudsakligast att i stället för en påbyggnad av den nuvarande mejeribyggnaden samt en utbyggnad vid dess östra gavel utföra en tillbyggnad till mejeriet med två flyglar i sydlig riktning.

Departementschefen har anfört följande.

»Av byggnadsstyrelsens utlåtande har jag funnit, att vissa detaljutredningar äro erforderliga för ett närmare bedömande av medelsbehovet för utförande av de i anledning av omorganisationen av Alnarpsinstitutet beslutade omändrings- och nybyggnadsarbetena därstädes. Med hänsyn till den korta tid, som förflutit sedan byggnadsstyrelsen avgav sitt utlåtande i ärendet, har det icke varit mig möjligt att nu åvägabrinda sådana utredningar. Dylika böra emellertid snarast igångsättas.

Enär det lär bli nödvändigt att redan under nästkommande budgetår påbörja vissa byggnadsarbeten vid institutet, torde medel böra finnas till förfogande att av Kungl. Maj:t disponeras, så snart förberörda utredningar föreligga. Jag anser mig därför böra förordna, att av innevarande års riksdag äskas ett extra reservationsanslag för ändamålet.

Vad angår storleken av detta anslag synes det mig, som om detsamma i frågans nuvarande läge bör kunna begränsas till 300,000 kronor.»

Av vad departementschefen i ärendet anfört synes framgå, att det för budgetåret 1932/1933 äskade anslaget, mot vars belopp utskottet i och för sig icke har något att erinra, är avsett för utförande av sådana i 1931 års byggnadsplan ingående byggnadsarbeten, som efter närmare utredning torde böra komma till utförande under nämnda budgetår.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må för byggnadsarbeten och andra engångskostnader avseende Alnarps lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitut för budgetåret 1932/1933 under nionde huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Stockholm den 6 maj 1932.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Carl E. Eriksson, Gabrielsson, Elof B. Andersson, Tjällgren, Granath, Fritiof Gustafson* och *Dalberg*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Sköld, Hedlund* i Häste, *Uddenberg, Bengtsson* i Kullen, *Weibull, Gustafson* i Vimmerby och *Pehrsson* i Bramstorp.

Reservationer:

under punkt 1:o (*lantbrukshögskolan*)

- 1) av herr *Gustafson* i Domö,
- 2) av herr *Carlström* samt
- 3) av herr *Pehrsson* i Bramstorp.